

תוכן עניינים

1. מבוא.....	3
2. אחריות תאגידית.....	5
2.1 רקע – התפתחות המושג אחריות תאגידית.....	5
2.2 תמורות בביטויים של אחריות תאגידית.....	8
2.3 השפעות של אחריות תאגידית על הארגון.....	8
2.4 מדידת רמת האחריות התאגידית של חברות.....	10
3. ביצועי חברות.....	13
3.1 רקע - התפתחותו וחשיבותו של המושג ביצועי חברות.....	13
3.2 הגדרה אופרציונלית לביצועי חברות.....	14
3.3 משתנים משפיעים על ביצועי החברה.....	16
3.3.1 גורמים חיצוניים מרכזיים המשפיעים על ביצועי חברות.....	17
3.3.2 גורמים פנימיים מרכזיים המשפיעים על ביצועי חברות.....	17
4. דיון בשאלת המחקר.....	19
4.1 קשרים ישירים בין משתני המחקר.....	19
4.2 משמעותיות המחקר העיוני והאמפירי.....	23
5. סיכום.....	24
5.1 משמעותיות מדעיות.....	24
5.2 משמעותיות ארגוניות.....	26
5.3 חמשת מאמרי הליבה של העבודה.....	27
6. רשימת מקורות.....	29

1. מבוא

אחת מהתופעות המעניינות והמשמעותיות של המהפכה התעשייתית ושל הכלכלה הגלובלית אשר התפתחה בהדרגה בעקבותיה, הינה ההפרדה המובנית בין הצרכן ליצרן וריחוקו של היצרן שכעת נתפס כארגון מתוך הקהילה שמתוכה גדל, אשר העניקה לארגון את המרחב, את הכלים ואת כוח האדם אשר אפשר ומאפשר לו להתקיים ולשגשג (Saeidi, Sofian, Saeidi, Saeidi & Saaeidi, 2015). בדיוק בהקשר הזה בעשורים האחרונים נרשמת מגמה, או תפיסה חדשה-ישנה, הקובעת כי הארגון צריך לראות את עצמו כחלק אינטגרלי מהקהילה בה הוא נמצא ופועל שכן זו הקהילה אשר מהווה את כוח עבודתו, וכי הוא, כמו כל אזרח אחר, אחראי (רק בעוצמות משמעותיות הרבה יותר) על האופן שבו כולם גרים יחדיו בקהילה אחת אשר לה מערכת סביבתית שיש לשמור עליה למען בריאות התושבים והעובדים גם יחד (Wang, Chen, Yu & Hsiao, 2015).

עם זאת, התפיסה הקהילתית החדשה אשר הולכת וצוברת תאוצה וחשיבות בשנים האחרונות, אינה רק תופעה סביבתית ומענה לדיון הנועץ באופן שבו ארגונים מפצים את קהילתם (והארגונים הבינלאומיים – את הקהילה האנושית הגלובלית) על הנזק הסביבתי שאלו יוצרים לטובת התעשרות ושגשוג כלכלי וחברתי, אלא כזו המבקשת להחזיר לארגון את ממדיו הראשוניים הקהילתיים ככזה הצומח מתוך הקהילה, ולכן האינטרס שלה צריך להתאים לאינטרס הארגוני (Frynas & Yamahaki, 2016).

עבודת מחקר זו תבקש לבחון את האופן שבו התעמקות בראייה כוללת זו מולידה אפשרות למינוף ועיצוב מחדש של 'ביצועי הארגון'. מדד הבוחן לעומק את 'בריאותו' של הארגון, בהקשר ישיר למטרותיו וצרכיו, כדי להמשיך לשרוד ואף לשגשג בתוך השוק בו הוא פועל אם באמצעות מודעות ופיקוח על הפרטים הקטנים המתרחשים בתוך הארגון, ואם באמצעות קביעת מדדים אשר מסוגלים לגלות תובנות הנוגעות למצבו הכלכלי והיחסי לעומת ארגונים מתחרים (Price & Sun, 2017).

באמצעות מחקר עיוני אשר יבחן תיאורטית את הקשר בין המשתנים (**משתנה בלתי תלוי** – 'האחריות התאגידית' ו**משתנה תלוי** – 'ביצועי חברות'), ומחקר עיוני אמפירי אשר יבחן מחקרים אמפיריים עדכניים המקשרים בין המשתנים, יהיה ניתן לבחון את שאלת המחקר: **'מה השפעת רמת האחריות החברתית של חברות על ביצועיהן?'**

השערת המחקר: קיים קשר חיובי בין רמת האחריות החברתית של חברות לביצועיהן.

שאלה זו רלוונטית וחשובה מכיוון שבשנים האחרונות מתגבר הלחץ על ארגונים ובוודאי אלו היוצרים הרס ופגיעה חברתית וסביבתית גם יחד במרחב בו הם פועלים. גישת האחריות התאגידית באה לשנות משוואה זו על ידי שילוב בין כדאיות כלכלית לבין אחריות חברתית המשרתת את כלל הצדדים, מייצרת תרבות ארגונית בריאה יותר ומשפרת את שביעות הרצון של העובדים (Zhang, Cao, Zhang, Liu & Li, 2017). לכן, כפי שעבודת מחקר זו תבקש לבחון ולטעון (כהשערת מחקר), לשיפור מדיד ואמפירי של ביצועי הארגון ולכן משתלמת במיוחד כחלק מאסטרטגיית הארגון.

2. אחריות תאגידית

2.1 רקע – התפתחות המושג אחריות תאגידית

הרעיון של האחריות התאגידית הינו ראשית כל תפיסה וותיקה, אשר כבר במחצית המאה ה-20 בוססה כבעיה בלתי פתורה, הנובעת מכך שהארגון כפוף לבעליו, משקיעיו ובעלי המניות שלו להם אינטרסים מוצקים בנוגע לחתירה לכל פעילות חוקית אשר תצדיק את השקעתם ותביא למקסום רווחם הכלכלי וזאת לצד מערכת ממשלתית המתקשה לעמוד בקצב של הארגון היעיל ולחוקק חוקים אשר ימנעו ממנו לפגוע בסביבתו וקהילתו (Ferrell, Harrison, Ferrell & Hair, 2019). הגישה החדשה כלפי הארגון והאחריות הסביבתית שלו התבססה על רקע של מאבקי זכויות אזרח (בעיקר בארצות הברית) דווקא בהקשר של תנאי עבודה והדרה תעסוקתית אשר הולידה את ההבנה כי הארגון, כפי שהוא פותח והתבסס במערכת הכלכלית המתפתחת, מייצרת ניתוק בין הארגון לקהילה בה הוא פועל אשר למעשה נוגדת את עצם הרעיון של הארגון או 'החברה' בתור כזו המכילה, בכל הדרגות, חלקים נרחבים מתוך אותה קהילה שבנתה את הארגון (Frynas & Yamahaki, 2016).

הסוציולוגיה של הכלכלה ביססה את החשיבות והמשמעות של חיבור בין כלכלה לבין חברה כאשר הארגון, כמו כל אדם (רק בקני מידה מהותיים הרבה יותר), מהווה חבר בקהילה אשר באחריותו להפיק את המיטב מעצמו ומהעובדים התלויים בו. יותר מכך, גישת האחריות התאגידית על רקע הסוציולוגיה של הכלכלה גרסה כי בעצם כוחו והונו החברתי הנצבר (הון חברתי הינו הון מופשט, המתאר את היכולת של אדם לצבור מוניטין ומעמד חברתי אשר עשויים לשמש אותו ומשמשים אותו לקידום האינטרסים שלו בחברה) הינו בעל אחריות גדולה הרבה יותר מהאזרח הממוצע, שכן שימוש בלתי מוסרי בהון החברתי הזה מהווה למעשה בגידה באותה קהילה אשר העניקה לארגון מעמד זה וכוח השפעה בקהילתם (Price & Sun, 2017).

עם זאת, כאשר הארגון פועל באופן שמשרת את האינטרסים החברתיים, הוא משמש כגורם מיני רבים, אם של גורמים מוסדיים, רשתות חברתיות ומוקדי כוח, אשר כל אחד מהם משנה את ההתנהגות הכלכלית החברתית ומעצב את ערכיה. לאורך השנים, הלכה וגברה המודעות הארגונית כלפי אחריות קהילתית והיכולת לשלב בין ניהול אסטרטגי יעיל המוביל ליתרונות תחרותיים (כלומר, לסיטואציות בהם הארגון מצליח לפתח יתרון על פני המתחרים, המאפשר לו לשרוד בשוק ולהפוך לחלק אינטגרלי וציב בו), לבין פעילות קהילתית אשר משרתת את המותג ומקדמת אותו (Anser, Zhang & Kanwal, 2018).